

СПЛАТА НЕУСТОЙКИ ЯК ПРАВОВИЙ НАСЛІДОК ПОРУШЕННЯ СТОРОНАМИ ОБОВ'ЯЗКІВ ІЗ ДОГОВОРУ ПРОКАТУ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ

У статті проведено загальне дослідження та аналіз неустойки як правового наслідку порушення сторонами обов'язків із договору прокату транспортного засобу, а також підстав її встановлення. Обґрунтовано положення про те, що на стадії нормального перебігу зобов'язання із договору прокату транспортного засобу неустойка виконує лише забезпечувальну функцію, а на міру цивільно-правової відповідальності вона перетворюється лише після порушення зобов'язання однією із сторін, виконання обов'язку якої було забезпечене неустойкою. Виявлено недоліки чинного законодавства у питанні правового регулювання законної неустойки, що застосовується у випадку порушення сторонами договору прокату транспортного засобу своїх обов'язків.

Ключові слова: договір прокату транспортного засобу, правовий наслідок порушення зобов'язання, неустойка, законна неустойка, договірна неустойка, штраф, пеня.

Постановка проблеми. Вступаючи між собою у договірні правовідносини, сторони правомірно очікують, що усі обов'язки, які є складовою змісту виниклого між ними зобов'язання будуть належно виконані. У той же час, досить часто трапляються випадки, коли винна поведінка контрагентів призводить до порушення зобов'язання, під яким розуміють його невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання (неналежне виконання) (ст. 610 ЦК України) [1]. Відповідно до п. 3 ч.1 ст. 611 ЦК України, одним із правових наслідків порушення зобов'язань (у тому числі і з договору прокату транспортного засобу) є сплата неустойки, яка є одночасно і способом забезпечення виконання зобов'язання, і мірою цивільно-правової відповідальності, і засобом захисту цивільних прав.

Однією з особливостей договору прокату транспортних засобів є те, що у якості наймача у ньому можуть брати участь фізичні особи, які використовують транспортний засіб для задоволення своїх побутових потреб, а отже на ці відносини підлягають розповсюдженню законодавство про захист прав споживачів, у тому числі і у питаннях встановлення та сплати неустойки. Незважаючи на те, що дослідженню неустойки присвячено значну кількість наукових досліджень, законодавство, що врегульовує питання неустойки у відносинах прокату транспортних засобів є недосконалим та потребує відповідних змін.

Мета даної роботи – загальне дослідження та аналіз неустойки як правового наслідку порушення сторонами обов'язків із договору прокату транспорт-

ного засобу. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити такі завдання: 1) здійснити аналіз неустойки як правового наслідку порушення сторонами обов'язків із договору прокату транспортного засобу, а також підстав її встановлення; 2) дослідити особливості правового регулювання законної та договірної неустойки у зобов'язанні, що виникає з договору прокату транспортного засобу.

Об'єктом даного дослідження є сукупність правових норм цивільного законодавства України, що визначають сплату неустойки правовим наслідком порушення сторонами обов'язків із договору прокату транспортного засобу.

Предметом дослідження є сплата неустойки як правовий наслідок порушення сторонами обов'язків із договору прокату транспортного засобу.

Аналіз останніх досліджень. Питання про сплату неустойки як правового наслідку порушення сторонами договірних зобов'язань досліджувалося вченими-юристами у різних аспектах. Фундаментальні дослідження у цій сфері провели А. Г. Карапетов, К. А. Граве, О. С. Іоффе, Н. С. Малєїн, В. К. Райхер, М. І. Брагінський, В. В. Вітрянський, Р. О. Стефанчук, О. О. Отраднова, І. Й. Пучковська, Н. Ю. Рассказова та інші вчені.

У той же час, застосуванню неустойки як правового наслідку порушення сторонами обов'язків із договору прокату транспортного засобу було приділено недостатньо уваги, а отже це питання є актуальним та потребує подальшого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Неустойкою (штрафом, пенею) є грошова сума або інше майно,

які боржник повинен передати кредиторів у разі порушення боржником зобов'язання (ч.1 ст.549 ЦК України) [1]. Різновидами неустойки є штраф та пеня. Штрафом закон визначає неустойку, що обчислюється у відсотках від суми невиконаного або неналежно виконаного зобов'язання (ч.2 ст.549 ЦК України) [1]; пенєю ж є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми несвоєчасно виконаного грошового зобов'язання за кожен день прострочення виконання (ч.3 ст.549 ЦК України) [1]. Обов'язок сторони договору прокату транспортного засобу, винної у порушенні зобов'язання, сплатити неустойку може бути встановлений як законом так і договором. У тому разі, якщо згаданий обов'язок не встановлений договором або законом, підстави для стягнення неустойки відсутні.

Очевидно, що на стадії нормального перебігу зобов'язання із договору прокату транспортного засобу неустойка виконує лише забезпечувальну функцію. На міру цивільно-правової відповідальності вона перетворюється лише після порушення зобов'язання однією із сторін, виконання обов'язку якої було забезпечене неустойкою. При цьому, умовою виникнення права кредитора на неустойку є наявність вини боржника у порушенні зобов'язання. Кредитор не має права на неустойку в разі, якщо боржник не відповідає за порушення зобов'язання (стаття 617 цього Кодексу) (ч. 3 ст. 550 ЦК України) [1]. Обставинами, що звільнюють боржника від відповідальності за порушення зобов'язання є випадок або непереборна сила. Не вважається випадком, зокрема, недодержання своїх обов'язків контрагентом боржника, відсутність на ринку товарів, потрібних для виконання зобов'язання, відсутність у боржника необхідних коштів (ч.1 ст.617 ЦК України) [1].

Право кредитора на неустойку виникає в силу самого факту порушення боржником зобов'язання, незалежно від наявності у нього збитків, завданих таким порушенням.

Як правило, предметом неустойки є грошова сума. У той же час, предметом неустойки можуть бути рухоме або нерухоме майно, що досить рідко зустрічається на практиці.

Загальним правилом є стягнення за порушення зобов'язання неустойки у повному розмірі, незалежно відшкодування збитків (штрафна неустойка). У той же час, договором може бути встановлено обов'язок відшкодування збитків у частині не покритій неустойкою (залікова неустойка); стягнення неустойки без права на відшкодування збитків (виключна неустойка); можливість за вибором кредитора відшкодування збитків або стягнення неустойки (альтернативна неустойка).

Відповідно до ст. 552 ЦК України, боржник який сплатив неустойку внаслідок порушення ним зобов'язання не звільняється від виконання свого обов'язку в натурі та від обов'язку відшкодувати кредиторі спрочинені збитки на його вимогу [1].

Як вже зазначалося, обов'язок сторони договору прокату транспортного засобу, яка порушила зобов'язання, сплатити неустойку, як і її розмір, може бути встановлено законом або договором. У більшості випадків умова про сплату неустойки та її розмір встановлюється договором прокату транспортного засобу. Сплата неустойки може бути правовим наслідком невиконання або неналежного виконання сторонами будь-яких обов'язків. Так, зазвичай, сплата неустойки встановлюється договором прокату, як правовий наслідок невиконання наймачем обов'язку із своєчасного внесення плати за користування транспортним засобом. До прикладу, можна навести п.8.2. Типових умов прокату легкового автомобіля, яким встановлено, що у випадку прострочення внесення плати за користування предметом прокату Наймач зобов'язаний сплатити Наймодавцю пеню у розмірі подвійної облікової ставки НБУ від суми заборгованості за кожний день прострочення. Пеня нараховується з наступної неоплаченої доби [2].

Слід наголосити на тому, що розмір неустойки обов'язково має бути встановлено договором або ж законом. У тому разі, якщо законом або договором встановлено право кредитора на стягнення неустойки, але не встановлено її розміру або способів її обчислення, які дадуть змогу його встановити, вона не може бути стягнена в силу її невизначеності. Так, наприклад, п.3.3. Порядку надання у тимчасове користування громадянам предметів культурно-побутового та господарського вжитку, затвердженого наказом Українського союзу об'єднань підприємств та організацій побутового обслуговування населення від 16 грудня 1999 р. № 46 (далі – Порядок) встановлено, що за прострочення платежу наймач оплачує вартість прокату згідно з тарифами, які діють на момент сплати платежу, а також пеню для юридичних осіб та суб'єктів підприємницької діяльності в розмірі, установленому договором прокату (замовленням-зобов'язанням), але не більше подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла в період за який сплачується пеня, для фізичних осіб – у розмірі, установленому договором прокату (замовленням-зобов'язанням), але не більше облікової ставки Національного банку України [3]. Із змісту згаданої норми можна зробити висновок, що у тому разі, якщо сторони договору прокату транспортного засобу не встановили розмір пені у договорі,

вважається, що умова про пеню взагалі у ньому відсутня. Наявність у згаданій нормі обмеження розміру пені обліковою, або подвійною обліковою ставкою НБУ не означає, що її розмір цією нормою встановлено.

Щодо прокату інших видів транспорту, окрім водного, то при встановленні розміру пені за прострочення виконання грошового зобов'язання за договором прокату транспортного засобу (у тому разі, якщо наймачем не є фізична особа-споживач) сторони також мають враховувати і обмеження розміру пені унормоване Законом України «Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань», згідно із ст.3 якого розмір пені, обчислюється від суми простроченого платежу та не може перевищувати подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла у період, за який сплачується пеня [4].

Якщо стороною договору прокату транспортного засобу є наймач-споживач, у разі прострочення наймодавцем передання транспортного засобу, застосовуються положення ч. 5 ст. 10 Закону України «Про захист прав споживачів», згідно з якою, у разі коли виконавець не може виконати (прострочує виконання) роботу (надання послуги) згідно з договором, за кожний день (кожну годину, якщо тривалість виконання визначено у годинах) прострочення споживачеві сплачується пеня у розмірі трьох відсотків вартості роботи (послуги), якщо інше не передбачено законодавством. У разі коли вартість роботи (послуги) не визначено, виконавець сплачує споживачеві неустойку в розмірі трьох відсотків загальної вартості замовлення [5]. Йдеться про законну неустойку. Очевидно, що вартістю послуги у нашому випадку є розмір плати за прокат транспортного засобу. У тому разі, коли строк користування наймачем цим засобом встановлено договором, у визначенні розміру неустойки, яку повинен сплатити наймодавець за прострочення передання транспортного засобу немає проблем. У той же час, якщо строк такого користування не встановлено, то єдиним способом визначення розміру неустойки, яку повинен сплатити наймодавець у цьому разі буде врахування фактичного часу користування наймачем транспортним засобом.

Викликає також зауваження юридична техніка, що використана законодавцем під час формулювання даної норми. Виходячи із змісту ч. 3 ст. 549 ЦК України, пеня може бути стягнута лише за несвоєчасне виконання виключно грошового зобов'язання. У тому ж разі, коли йдеться про прострочення виконання зобов'язання, яке не має своїм предметом передання грошей, може йтися лише про такий вид неустойки як штраф, а отже законодавець має виправити цей

недолік у формулюванні змісту ч.5 ст.10 Закону України «Про захист прав споживачів».

Ще одним прикладом законної неустойки у відносинах прокату транспортного засобу є ч.2 ст.785 ЦК України, якою встановлено відповідальність наймача у разі прострочення повернення транспортного засобу наймодавцеві. Визначено, якщо наймач не виконує обов'язку щодо повернення речі, наймодавець має право вимагати від наймача сплати неустойки у розмірі подвійної плати за користування річчю за час прострочення [1].

Обов'язок наймача повернути транспортний засіб наймодавцеві виникає у разі припинення договору прокату. Тобто на момент виникнення цього обов'язку договір між сторонами вже не діє. У той же час, наймач, який прострочує повернення цього засобу наймодавцеві, використовує транспортний засіб у час прострочення, а наймодавець, відповідно, позбавлений такої можливості. Таким чином, неустойка у розмірі подвійної плати за користування річчю за час прострочення покликана як компенсувати наймодавцеві плату за користування транспортним засобом за час прострочення так і покладає на наймача додатковий обов'язок сплатити ще одну суму плати за користування річчю наймодавцеві.

При вирішенні питання, до якого виду слід віднести неустойку, визначену ч. 2 ст.785 ЦК України слід виходити із наступного. Пеня стягується лише за прострочення виконання виключно грошового зобов'язання, а отже ця неустойка не може бути пенєю.

Метою договору прокату транспортного засобу є надання можливості користування ним наймачеві, при цьому наймодавець не втрачає право власності на нього. Повертаючи транспортний засіб після припинення договору прокату, наймач позбувається правомочностей володіння і користування ним, а наймодавець поновлює право власності у повному обсязі у частині тих правомочностей, які він передав наймачеві на строк прокату. Отже, після припинення прокату транспортного засобу, повертаючи цей засіб наймач повертає наймодавцеві можливість користування цим засобом та володіння ним. Сумою зобов'язання у цьому разі буде не вартість транспортного засобу, а розмір плати за користування ним, яка сплачується за відповідний період часу такого користування. Отже, за своєю сутністю ця неустойка є штрафом, оскільки обчислюється від суми невиконаного або неналежно виконаного зобов'язання - плати за можливість користування транспортним засобом за відповідний період (плати за прокат). У зв'язку із зазначеним, не можемо по-

годитися із І. А. Чуркіним, який вважає, що аналізовану неустойку не можна віднести ні до штрафу, ні до пені, вона є за своєю сутністю є особливим різновидом неустойки. Такий висновок науковець зробив виходячи із того, що на його думку, від штрафу вона відрізняється тим, що її розмір обчислюється виходячи з розміру плати за найм, а не від суми невиконаного або неналежно виконаного (від суми вартості АТЗ), та тим, що на розмір штрафу не впливає тривалість прострочення виконання зобов'язання [6, с.с. 158-159], при цьому не врахувавши, що сумою зобов'язання у цьому разі буде не вартість транспортного засобу, а розмір плати за користування ним.

Відповідно до ч.2 ст. 551 ЦК України, розмір неустойки, встановлений законом, може бути збільшений у договорі, якщо таке збільшення не заборонено законом. Сторони можуть домовитися про зменшення розміру неустойки, встановленого актом цивільного законодавства, крім випадків, передбачених законом [1]. Зазначене є проявом принципу свободи договору.

Сторона, яка порушила зобов'язання з договору прокату транспортного засобу повинна добровільно сплатити неустойку, встановлену договором або законом за таке порушення. Зазначене впливає із того, що будь-який обов'язок повинен виконуватися зобов'язаною стороною добровільно, у силу факту його наявності, та знаходить своє підтвердження у чинному законодавстві, зокрема п.4.7. Порядку встановлено, що при поверненні предмета прокату заборгованість з оплати користування предметом прокату разом з пенею сплачується наймачем добровільно, а разі відмови від оплати ці суми стягуються у судовому порядку [3]. У разі відмови зобов'язаної сторони від сплати неустойки кредитор має право звернутися до суду із вимогою до боржника про її стягнення. Якщо суд дійде висновку про те, що розмір неустойки значно перевищує розмір збитків, та за наявності інших обставин, які мають істотне значення, він може бути зменшений за рішенням суду (ч.3 ст.551 ЦК України) [1].

При вирішенні питання, який саме вид неустойки встановлювати у договорі (штраф чи пеню) сторони договору транспортного засобу повинні виходити з того, що застосований вид неустойки має відповідати сутності обов'язку за порушення якого вона встановлюється. Наприклад, штраф доцільно встановлювати за для наймодавця за порушення ним обов'язку із проведення капітального та поточного ремонту транспортного засобу, прострочення його передання наймодавцем наймачеві, тощо, для наймача за порушення виконання ним обов'язку із за-

безпечення схоронності цього засобу, підтримання його у належному стані, і т.п. та обчислювати його у відсотках від суми невиконаного або неналежно виконаного зобов'язання.

Пенею ж може забезпечуватися лише виконання грошового зобов'язання, предметом виконання якого є грошова сума, яку боржник за договором прокату транспортного засобу зобов'язаний сплатити кредитору, тому доцільним буде її встановлення у договорі задля забезпечення, наприклад, обов'язку наймача із внесення плати за користування транспортним засобом, тощо.

Висновки. На стадії нормального перебігу зобов'язання із договору прокату транспортного засобу неустойка виконує лише забезпечувальну функцію. На міру цивільно-правової відповідальності вона перетворюється лише після порушення зобов'язання однією із сторін, виконання обов'язку якої було забезпечене неустойкою.

Якщо стороною договору прокату транспортного засобу є наймач-споживач, у разі прострочення наймодавцем передання транспортного засобу, застосовуються положення ч.5 ст. 10 Закону України «Про захист прав споживачів». Згідно з цією нормою, нарахування пені здійснюється у відсотковому відношенні до вартості послуги. Вартістю послуги у нашому випадку є розмір плати за прокат транспортного засобу. Коли строк такого користування не встановлено, то єдиним способом визначення розміру неустойки, яку повинен сплатити наймодавець у цьому разі буде врахування фактичного часу користування наймачем транспортним засобом. У разі, коли йдеться про прострочення виконання зобов'язання, яке не має своїм предметом передання грошей, може йтися лише про такий вид неустойки як штраф, а отже законодавець має виправити цей недолік у формулюванні змісту ч.5 ст.10 Закону України «Про захист прав споживачів».

Неустойка, встановлена ч.2 ст.785 ЦК України за прострочення наймачем обов'язку з повернення транспортного засобу наймодавцеві у розмірі подвійної плати за користування річчю за час прострочення за своєю сутністю є штрафом, оскільки обчислюється від суми невиконаного або неналежно виконаного зобов'язання – плати за можливість користування транспортним засобом за відповідний період (плати за прокат).

При вирішенні питання, який саме вид неустойки встановлювати у договорі (штраф чи пеню) сторони договору транспортного засобу повинні виходити з того, що застосований вид неустойки має відповідати сутності обов'язку за порушення якого вона встановлюється.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс України: від 16.01.2003 р. № 435–IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
2. Типові умови прокату легкового автомобіля. URL: https://7cars.com.ua/rules_ua.pdf.
3. Порядок надання у тимчасове користування громадянам предметів культурно-побутового та господарського вжитку : затв. наказом Українського союзу об'єднань підприємств та організацій побутового обслуговування населення від 16.12.1999 р. №46. *Офіційний вісник України*. 2000. № 3, С. 189, Ст. 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0025-00#Text>.
4. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань : Закон України від 22.11.1996 року № 543/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 5. Ст. 28 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
5. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 року № 1023-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. №30. Ст. 379 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.
6. Чуркін І. А. Договір найму (оренди) транспортного засобу без екіпажу : дис... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2015. 194 с.

REFERENCES

1. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: vid 16.01.2003 r. № 435–IV. (2003). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, № 40. Art. 356*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].
2. Typovi umovy prokату lehkovooho avtomobilia. URL: https://7cars.com.ua/rules_ua.pdf [in Ukrainian].
3. Poriadok nadannia u tymchasove korystuvannia hromadianam predmetiv kulturno-pobutovoho ta hospodarskoho vzhytku : zatv. nakazom Ukrainiskoho soiuzu obiednan pidpriemstv ta orhanizatsii pobutovoho obsluhovuvannia naselennia vid 16.12.1999 r. № 46. (2000) *Ofitsiyni visnyk Ukrainy - Official Gazette of Ukraine, No. 3, P. 189, Art. 103*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0025-00#Text> [in Ukrainian].
4. Pro vidpovidalnist za nesvoiechasne vykonannia hroshovykh zoboviazan : Zakon Ukrainy vid 22.11.1996 roku № 543/96-VR. (1997). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 5, Art. 28 (zi zminamy)*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
5. Pro zakhyst prav spozhyvachiv : Zakon Ukrainy vid 12.05.1991 roku № 1023-XII. (1991). *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR, №30, Art. 379 (zi zminamy)*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> [in Ukrainian].
6. Churkin I. A. (2015). *Dohovir naimu (orendy) transportnoho zasobu bez ekipazhu. Candidate's thesis: 12.00.03. Kharkiv* [in Ukrainian].

ТИНДИК МАКСИМ

аспірант кафедри громадянського права № 2 Національного юридического університета
імені Ярослава Мудрого

ВЫПЛАТА НЕУСТОЙКИ КАК ПРАВОВОЕ ПОСЛЕДСТВИЕ НАРУШЕНИЯ СТОРОНАМИ ОБЯЗАННОСТЕЙ ИЗ ДОГОВОРА ПРОКАТА ТРАНСПОРТНОГО СРЕДСТВА

В статье проведено общее исследование и анализ неустойки как правового последствия нарушения сторонами обязанностей из договора проката транспортного средства, а также оснований ее установления. Обосновано положение о том, что на стадии нормального течения обязательства из договора проката транспортного средства неустойка выполняет только обеспечительную функцию, а мерой гражданско-правовой ответственности она становится только после нарушения обязанности стороны, обеспеченной неустойкой. Выявлены недостатки действующего законодательства в вопросе правового регулирования законной неустойки, которая устанавливается в случае нарушения сторонами договора проката транспортного средства своих обязанностей.

Ключевые слова: договор проката транспортного средства, правовое последствие нарушения обязательства, неустойка, законная неустойка, договорная неустойка, штраф, пеня.

TYNDYK MAXYM

a post-graduate student of the Department of Civil Law № 2, Yaroslav Mudryi National Law University

**PAYMENT OF FORFEIT AS A LEGAL CONSEQUENCE
OF THE BREACH OF OBLIGATIONS BY THE PARTIES UNDER
THE VEHICLE HIRE AGREEMENT**

Problem setting. One of the legal consequences of the breach of obligations (including vehicle hire agreement) is payment of forfeit is both a way to enforce commitments and extent of civil liability and civil rights remedy

Despite the fact that a significant amount of research has been devoted to the study of forfeit, the legislation governing the issue of forfeit in relation to vehicle hiring is imperfect and needs to be amended accordingly.

Analysis of resent researches and publications. The issue of payment of forfeit as a legal consequence of a breach of contractual obligations has been studied by legal scholars in various respects. Basic research in this area has been conducted by A. Karapetov, K. Hrave, O. Ioffe, N. Maliein, V. Raikher, M. Brahinskyi, V. Vitrianskyi, R. Stefanchuk, O. Otradnova, I. Puchkovska, N. Raskazova, and others.

At the same time, the issue of forfeit application as a result of violation of legal obligations under the vehicle hire contract was given insufficient attention, and thus the matter is urgent and requires further investigation.

Target of research. The purpose of this paper is a general study and analysis of forfeit as a legal consequence of breach of obligations by the parties under the vehicle hire agreement.

Article's main body. The article provides general study and analysis of forfeit as a result of violation of obligations under the vehicle hire contract, as well as the grounds for its establishment. The provision is substantiated that at the stage of normal course of the obligation under the vehicle hire agreement forfeit performs only a security function, and it becomes the extent of civil liability only after the breach of the obligation by one of the parties whose obligation was secured by forfeit. The shortcomings of the current legislation dealing with the issue of legal regulation of forfeit, which is applied in case of breach of their obligations by the parties under the vehicle hire agreement, have been identified.

Conclusions and prospects for the development. Forfeit, established by Part 2 of Article 785 of the Civil Code of Ukraine for delay by the lessee of the obligation to return the vehicle to the lessor in the amount of double payment for the use of the thing during the delay is essentially a fine, as calculated from the amount of unfulfilled or improperly fulfilled obligation - fees for the possibility of using the vehicle for the relevant period (hire fees).

When deciding which type of forfeit to establish in the contract (fine or penalty), the parties to the vehicle hire contract should proceed from the fact that the type of forfeit applied should correspond to the essence of the obligation for violation of which it is established.

Key words: vehicle hire contract, legal consequence of a breach of contractual obligations, forfeit, legal forfeit, contractual forfeit, fine, penalty.

Тиндик М. П. Сплата неустойки як правовий наслідок порушення сторонами обов'язків із договору прокату транспортного засобу. *Право та інноваційне суспільство*: електрон. наук. вид. 2021. № 1 (16). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Tyndyk16.pdf>.